

[Thoft]

deskattelovens ikrafttræden i 1969, når det har været praktisk muligt i 15 år, så må hr. Arentoft begrunde, hvorfor det ikke er praktisk muligt i det 16. år.

Jeg ved godt, at ligningsmyndighederne har fået mange henvendelser, det er sandt nok, men årsagen til, at ligningsmyndighederne har fået de mange henvendelser, har jo netop været, at man i standardudskrivningsgrundlaget for forskudsopgørelserne for det efterfølgende år bevidst har forhøjet indkomsterne for meget og bevidst har fastfrosset fradragene. Det er jo netop, fordi skattevæsenet bevidst har skudt over målet, at vi oplever den stigende strøm af krav om at få overskydende skat tilbage. Det er i praksis muligt, hr. Arentoft, ligesom det var det i 1984 og i 1983 osv.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Jeg har sjældent hørt så lang en tale fra hr. Thoft, som jeg har hørt i dag, og jeg synes lige, vi skal komme ned på jorden igen.

Hr. Thoft taler for, at borgerne skal få de penge, der tilkommer dem, 3 à 4 uger tidligere, end der står i loven, og det synes jeg altså ikke er alle de kræfter værd, navnlig i betragtning af, at det offentlige for de 4 uger betaler 4 pct. skattefrit, hvilket jo er en ganske god rente.

(Kort bemærkning).

Thoft (SF):

Skatteministeren vildleder folketingset. Der er ikke tale om, at man får pengene 3-4 uger tidligere. Der står i kildeskattelovens § 55, at man har krav på at få udbetalt pengene straks, og straks er jo selvfølgelig ikke i løbet af 3 måneder. Straks har i praksis været den tid, det har taget at køre sådan et EDB-program, og det har i praksis taget 4, maksimalt 5 uger, at få sine penge udbetalt, fra man har indleveret begæringen. Så der er ikke tale om, at man får dem 3 à 4 uger tidligere; der er tale om, at man får dem 3 à 4 måneder tidligere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 125:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov.

Af Hans Hækkerup (S) m.fl.
(Fremsat 22/1 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Lovforslaget går ud på, at strafferammen i straffelovens § 110 c skal forhøjes, sådan at overtrædelse af bestemmelser, som er givet til gennemførelse af Danmarks forpligtelser som medlem af FN, skal kunne straffes med helt op til 6 års fængsel. I dag går strafferammen op til 3 års fængsel, og forslaget fra socialdemokratiet indebærer således en fordobling af strafmaksimum.

Forslagsstillerne fremhæver i bemærkningerne, at domme for våbensmugling set i forhold til andre straffelovsovertrædelser bør være udtryk for en sådan strengthed, at respekten for beslutninger i FN's sikkerhedsråd ikke undergraves, og at der ikke i udlandet skabes tvivl om, at vi herhjemme anser sådanne våbensmuglinger for overordentlig alvorlige forbrydelser.

Jeg tror ikke, at der er nogen her i folketingset, der kan være uenige i denne generelle opfattelse. Det er jeg heller ikke, og jeg mener i øvrigt, at det forholder sig sådan i dag, at Danmark også i forholdet til alle andre lande viser en stærk vilje til at forfølge sager af den karakter.

Men med bemærkningen om, at vi altså er enige om, at FN's sikkerhedsråds bestemmelser og lovgivningen her i landet selvfølgelig skal overholdes, og at vi skal forfølge sagerne, har man jo ikke dermed sagt, at man kan

[Justitsministeren]

gå ind for forslag af den karakter, som socialdemokratiet her er kommet med.

Det har hidtil været god latin også under socialdemokratiske regeringer, at man ikke forhøjede strafferammer alene med den grundelse, at man herved kunne tilkendegive en moralsk eller etisk vurdering, og at forhøjelser af strafferammer måtte forudsætte, at der i praksis havde vist sig et behov for at idømme længere straffe, end de hidtidige strafferammer gav mulighed for.

Da jeg ved mange lejligheder har fået indtryk af, at socialdemokratiet stærkt går ind for, at der bør ske en nedkriminalisering i Danmark, må jeg også sige, at det har overrasket mig noget, at man i denne sag uden videre foreslår en fordobling af fængselsstraffens maksimum i § 110 c. Det er jo direkte i modstrid med, hvad man gør på vel alle andre områder fra socialdemokratisk side.

Jeg synes også, at der kan være grund til at fremhæve, at der hidtil har været bred tilslutning til det synspunkt, at det for den præventive virkning ikke så meget er strafferammens størrelse, som har betydning, men først og fremmest opdagelsesrisikoen. Det er derfor et vigtigt led i kriminalpolitikken – også på dette område – at give politiet rimelige muligheder for at opklare forbrydelserne, og i den forbindelse vil jeg gerne henvise til, at mit lovforslag om ændring af retsplejeloven, som vi behandlede i onsdags, bl.a. giver politiet mulighed for at anvende telefonaflytning og andre indgreb i meddelelsehemmeligheden ved mistanke om ulovlige våbentransporter, og det er meget vigtigt af hensyn til opklaringen, at man her kan anvende disse ekstraordinære midler.

Vi har hidtil kun haft ganske få, og vi må sige mindre sager for domstolene om overtrædelse af våbenembargoen mod Sydafrika, og den eneste større sag på dette område er under anke til højesteret med hensyn til strafudmålingen. Der findes således på nuværende tidspunkt ikke endelige domme, der kan give grundlag for at vurdere, om der i praksis vil kunne opstå behov for udmåling af højere straffe i disse sager end de 3 års fængsel, som bestemmelsen i sig selv giver mulighed for. I betragtning af, at højesteret i løbet af kort tid skal tage endelig stilling til den eneste større sag om våbensmugling, som har været indbragt for domstolene indtil

nu, synes jeg, at man i det mindste bør vente med at gå ind i en sådan vurdering fra folketingets side, indtil højesteret har talt.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg er som ministeren enig i, at det er alvorlige forseelser, det drejer sig om, og vi vil naturligvis gerne debattere, hvilken præventiv effekt forhøjelse af strafferammer har, men som ministeren også udtalte, har man jo ikke tidligere ønsket at hæve disse strafferammer fra socialdemokratiets side alene af hensyn til det dadelværdige.

Vi ved ikke i dag, om der er behov for at hæve en sådan strafferamme, idet der verserer en sag for højesteret, og det vil ikke være hensigtsmæssigt i dag at tage stilling til, hvorledes man fra højesterets side ser på disse sager, og om man udnytter disse strafferammer fuldt ud.

Det er selvfølgelig interessant med en debat om den præventive virkning af forskellige former for straffe og forholdsregler, og jeg er enig med ministeren i, at en hurtig opklaring er det væsentlige. Det er væsentligt at yde støtte til politiet ved efterforskning og opklaring og i øvrigt at søge at fastholde og skabe ordentlige arbejdsforhold og et godt klima omkring politiets indsats.

Men vi kan ikke i dag gå ind for lovforslaget.

Bjørn Elmquist (V):

Lovforslaget fra socialdemokratiet om at fordoble strafferammen for disse forbrydelser er udtryk for et ønske om strenghed i sanktionerne, og det er et ønske om strenghed, som vi fuldt ud deler i mit parti. Vi kan på ingen måde se, at der skal fremføres noget til forsvaret for overtrædelse af straffelovens paragraf på dette område eller overtrædelse af diverse FN-vedtagelser.

Når det er sagt, må jeg også sige, at vi med en vis undren i mit parti har hæftet os ved, at dette forslag kommer fra socialdemokratiet og på dette tidspunkt. Tidspunktet er der allerede redegjort for af justitsministeren og af den konservative ordfører, for der verserer jo en sag, og vi kender ikke udfaldet af den. Derfor synes vi også, det er svært at operere med et erfaringsgrundlag fra dansk domspraksis. Det kan hverken føre til den konklusion at danske domme er for milde,

[Bjørn Elmquist]

eller at de er for strenge. Det har vi bestemt ikke noget erfaringsgrundlag for.

Dertil kommer så undren over, at socialdemokratiet begiver sig ind i en forhøjelse af strafferammer for så vidt angår fængselsstraffe. Det er unægtelig noget andet, vi hører, når vi har retspolitiske diskussioner her med andre ordførere i socialdemokratiet. Der er ingen af dem til stede i dag, og det er lidt ærgerligt. Det kunne måske have været interessant at høre, om en hr. Ole Espersen eller en hr. Torben Lund var fuldt ud på linje. Det må jeg gå ud fra, for de er jo blandt forslagsstillerne, men jeg kunne godt have tænkt mig at få en lille diskussion om den præventive effekt af fængselsstraffe – og lange fængselsstraffe.

Jeg har læst bemærkningerne til lovforslaget igennem mange gange, og jeg hæfter mig ved, at der intet som helst står om prævention og præventive effekter. Så så vidt jeg kan se, er det vigtigste argument for, at vi skal have dette gennemført, det står i anden spalte i bemærkningerne til lovforslaget, og jeg citerer med tilladelse:

»Forslagsstillerne er af den opfattelse, at domme for våbensmugleri set i forhold til andre straffelovsovertrædelser bør være udtryk for en sådan strengthed, at respekten for beslutninger i FNs sikkerhedsråd ikke undergraves og ikke medvirker til i udlandet at skabe tvivl om Danmarks vilje til at gøre det klart for »dødens købmænd«, at det ikke skal kunne betale sig at overtræde FNs våbenembargo, men at der tværtimod er tale om en overordentlig alvorlig forbrydelse set i forhold til mange andre straffelovsovertrædelser.«

Den betragtning kunne jo med ganske få ændringer i teksten bruges i forbindelse med adskillige andre forbrydelser, som vi så kunne tage fat på i den danske straffelov. Jeg nævner narko f.eks. Det er også gjort til genstand for adskillige internationale vedtagelser, også i FN, så jeg er meget spændt på at høre, hvordan ordføreren for forslagsstillerne, hr. Hans Hækkerup, vil gøre rede for denne sammenhæng, hvis der er nogen, i socialdemokratiets retspolitiske holdning.

Fra venstres side kan vi ikke støtte lovforslaget.

Leif Hermann (SF):

I SF synes vi, at det er et overordentlig sympatisk lovforslag, socialdemokratiet har fremsat, og det fremgår af bemærkningerne, at begrundelsen er den seneste tids opdagelser af våbensmugling i strid med De Forenede Nationers vedtagelser.

Vi har i disse sager lært nogle lidt eksotiske navne at kende, f.eks. »Tine Maru« og »Hanne Trigon«, navne, som vi ikke er vant til at omgås til daglig, fordi en del af os jo ikke færdes i de kredse, der driver den slags lyssky virksomhed.

Man må nok sige, at der hidtil er taget med fløjlschandsker på disse »dødens købmænd«, og det gælder vel såvel i efterforsknings- som i domfældelsessituationerne. Det er ikke sandsynligt at tro, at det kun drejer sig om to tilfælde. Det skulle være ejendommeligt – med de penge, der er at tjene – om der ikke foregik langt mere af den art, end vi hidtil har set.

Som jeg var inde på, falder tanken meget nemt på Trigonaffæren, der som bekendt ikke blev opklaret af politiet, men af Danmarks Radio. Sagen om »Tine Maru«, der i øvrigt afslørede et noget ukærligt skæbnefællesskab i de kredse, blev vel også hjulpet på vej igen af Danmarks Radio. Måske bør man overveje, om anmeldelser for overtrædelse af våbenembargoer i fremtiden skal indgives til radiatoradet!

Vi kan som sagt støtte lovforslaget fuldt ud, og for vores skyld kunne man såmænd godt have skærpet tonen væsentligt og eksempelvis indført en obligatorisk konfiskationsbestemmelse i sådanne sager, men det kan vi overveje i udvalget, og tilsvarende burde man måske nok også overveje at indføre en regel om et øget minimum, f.eks. svarende til den indvundne fortjeneste. Lægger man så konfiskationen oveni, tror jeg nok, at en sådan straf i hvert fald vil være i stand til at afsvale de lidt mere frygtsomme af købmændene på dette uhyggelige marked.

Jeg forstår ikke helt justitsministeren, når han siger, at vi ikke kan forøge strafferammer begrundet i etiske eller moralske holdninger. Vi kan naturligvis gøre det, at vi begrundet det med, at praksis er utilfredsstillende på området. Men én ting er helt givet: højesteret kan ikke idømme højere straf end 3 års fængsel i den foreliggende sag, og hvis der nu er nogle af os, der mener, at det er så alvorlig en forbrydelse, at den burde kunne

[Leif Hermann]

give 6 års fængsel, så er det selvfølgelig derfor. Så er det et etisk spørgsmål, og så er det en moralsk holdning, der er tale om, ligesom der i øvrigt under straffeloven ligger etiske og moralske holdninger, hvad ellers?

Forslaget giver mig i øvrigt lejlighed til at komme med et par principielle bemærkninger om, hvordan Danmark overholder visse internationale forpligtelser, også selv om de ikke er juridisk bindende. For nogen tid siden åbenbares det – vistnok i øvrigt i kraft af nogle hollandske oplysninger – at en af nationens kronjuveler, Mærskrederierne, havde forsynet det olieembargoramte Sydafrika med denne hedt eftertragtede væske. Det kan man jo ikke straffe for, fordi embargoen ikke er retligt bindende, men ville der i grunden have været noget i vejen for, at man i Danmark havde påtaget sig at gøre olieembargoen bindende? Dermed kunne det måske tydeligere have været understreget, at al den megen snak om, at De Forenede Nationer er en grundpille i dansk udenrigspolitik, også strækker sig ud over det rituelle, når det virkelig gælder.

Intet ville, så vidt jeg kan se, forhindre det danske folketing i at gøre noget sådant retligt bindende i Danmark, bortset fra den uro naturligtvis, det ville skabe i visse rederikredse, men den uro kan vi godt leve med i socialistisk folkeparti.

Det radikale venstre, som i øvrigt er en god allieret i disse spørgsmål, har jo tidligere stillet forslag om forbud mod dansk våbensalg til udlandet, og selv om våbenbegrebet måske i dag er noget uklart defineret, kunne dette forslag godt give anledning til, at vi fik en tilbundsående analyse af dansk medvirken i international våbenhandel, hvad enten det foregår i form af salg af EDB-komponenter, der lige så godt kan finde anvendelse i vaskemaskiner som i ildlederanlæg, eller om det drejer sig om den mere velkendte form for krudt og kugler.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da det radikale venstres ordfører, hr. Bernhard Baunsgaard, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne udtale, at den radikale gruppe er parat til at drøfte en skærpelse af strafferammen for våbensmugling til Sydafrika, og herunder vil vi også gerne drøfte, om det ikke under alle omstændighe-

der bør være sådan, at der sker en inddragelse af fortjenesten ved en sådan smugling.

Derimod forekommer de 6 års fængsel os måske nok en smule voldsomt, men det må vi snakke om i udvalget.

Det, vi finder er væsentligt, er, at det er absolut nødvendigt af hensyn til dansk omdømme, at folketinget understreger alvoren i Danmarks tilslutning til FN-resolutioner. Det er det, sagen drejer sig om.

Derfor må det beklages, at politiet ikke har spillet nogen flatterende rolle i opklaringen af de våbensmuglersager, vi indtil nu har hørt tale om. Politimesteren i Lyngby var jo sågar ved at anlægge bagvaskelsessag mod Politiken. I Svendborg havde politiet dog taget fat, men der skete ikke rigtig noget, før der kom, om jeg så må sige et spark udefra; det burde ikke have været nødvendigt.

Lenger (VS):

Der kan jo altid fremføres en lang række begrundelser imod at øge strafferammerne for den ene og den anden og den tredje forbrydelse, og det er vi da også selv nogle af de første til at gøre. Det, som imidlertid er vores argument for at støtte det socialdemokratiske forslag, er, at de enkelte forbrydelser gerne skal stå i et vist indbyrdes forhold til hinanden, hvad angår strafferammer, og set i forhold til alvoren af våbensmugleri er strafferammen jo langt mindre end for andre af de alvorligste forbrydelser. Hermed være også sagt, at hvis vi på et tidspunkt når dertil, at vi kan gennemføre generelle nedsættelser af alle strafferammer, så er vi naturligvis vilige til at lade denne strafferamme følge med ned igen.

Det afgørende for os er, at våbensmugleri skal placeres blandt de til enhver tid eksisterende alvorligste forbrydelser, og under den til enhver tid værende alvorligste strafferamme, og her regner vi strafferammer fra 6 år og opefter som den alvorligste gruppe.

Justitsministeren nævner, at det afgørende er, at man giver politiet mulighed for at opklare forbrydelser og benytter så lejligheden til at slå et slag for sit lovforslag om indgreb i meddelelshemmeligheden og om telefonaflytning. Det er selvfølgelig meget smukt, at justitsministeren ønsker disse udvidede metoder for politiet til at opklare forbrydelser, men jeg synes nu egentlig, at politiet først

[Lenger]

skulle bruge de metoder, der allerede er. Bedre mulighed for efterforskning eller ej, så kan man jo være så uheldig, at det er lige præcis Lyngby politi, der skal efterforske, og når man ikke engang vil bruge de metoder, som man har i forvejen, kan det sådan set være ligegyldigt, hvilke metoder man har.

Om hensynet til Danmarks omdømme i omverdenen vil jeg godt sige, at der selvfølgelig kan ligge lidt af det i et forslag af denne karakter. Men det, der nok først og fremmest har sat omdømmet i omverdenen på en alvorlig prøve, er nok ikke så meget strafferammen, men mere den konkrete behandling, som Trigon-sagen fik fra politiets side.

Vores begrundelse for at støtte det socialdemokratiske lovforslag er derfor alene, at vi mener, at våbensmugleri er så alvorlig en forbrydelse, at det skal høre hjemme blandt de alvorligste lovovertrædelser, og hvis der i øvrigt gennemføres generelle nedsættelser af strafferammerne, vil vi som sagt gerne være med til at lade denne strafferamme følge med ned igen.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med forslagsstillerne i det alvorlige i det emne, vi behandler, men vi kan ikke gå ind for lovforslaget, som det foreligger. Vi vil imidlertid meget gerne være med til at drøfte det. Vi bakker op om justitsministerens indlæg, hvor der gøres rede for, at der er en sag under behandling nu, og det vil så være interessant at se, hvad der kommer ud af den.

Vi finder i kristeligt folkeparti, at våbensmugling er noget af det mest uhyggelige, der finder sted, og at det har mange tragedier til følge, og derfor mener jeg heller ikke, at vi kan se alvorligt nok på det. Vi er parat til at gå ind i en positiv udvalgsbehandling.

Poulsgaard (FP):

»Ih, hvor vi gungrer«, sagde musen til elefanten. Det er jo noget forfærdeligt hykleri. Krig er noget djævelskab, og der er ingen, der ønsker krig, men så længe menneskeheden har eksisteret, har de krigsførende parter fået våben, og hvis ikke danske redere tjener de penge, ja, så tjener franske redere eller russiske redere eller andre dem. Vi ser jo, at de ikke er for kønne i Østeuropa, når det drejer sig om at levere våben. Jeg tror ikke,

at vi med 5 millioner mennesker kan øve nogen som helst indflydelse på våbensmugleri; det er simpelt hen at gøre sig alt, alt for store.

Selvfølgelig skal man overholde landets love, men vi skulle nærmere ophæve sådan nogle love og så sige til danske redere: se da at få de skillinger ned i kassen. Med den fart, vi bruger penge herinde, har Danmark brug for de penge, vi kan tjene, så vi kan selvfølgelig ikke støtte dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Almindeligvis har jeg ikke megen lyst til at kommentere, hvad hr. Poulsgaard siger, men jeg synes, uhyrlighederne kan blive så voldsomme, at det kan blive nødvendigt.

Hr. Poulsgaard står faktisk på det danske folketings talerstol og siger: såfremt der stadig væk er krig i verden, skal vi rage alle de skillinger til os på det, som det kan lade sig gøre. Det er et tiltalende synspunkt, ikke sandt, hr. Poulsgaard?

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg ved ikke, om det er et tiltalende synspunkt, men det er måske et realistisk synspunkt. Hvorfor i himlens navn må den viden og den kunnen, danske arbejdspladser er i besiddelse af, ikke blive udnyttet? Hvorfor skulle vi ikke have en våbenproduktion her i landet? Vi kan lige så godt have våbenproduktion, som andre lande kan have våbenproduktion. Vi kommer jo med i ragnarok, enten vi vil eller ej.

Det er farligt at leve, det er så farligt, at man kan dø af det. Vi er nødt til at leve i den verden, vi har. Man kan godt gå ind for våbenproduktion, man kan godt gå ind for, at man får lov til at sejle våben til Sydafrika og samtidig arbejde for nedrustning, men man skal ikke tro, at man som en lille enklave kan sige: bare vi holder vor sti ren, så må de andre også opføre sig som pæne drenge. Sådan er mennesket jo ikke.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg skal gøre hr. Poulsgaard opmærksom på, at lovforslaget ikke handler om våben-

[Leif Hermann]

produktion, det handler om at skærpe straffen for overtrædelser af den gældende lovgivning. Der er tale om, at det i forvejen er strafbart, og det, hr. Poulsgaard taler for, er at det skulle det faktisk ikke være. Skal jeg forstå hr. Poulsgaard på den måde, at det ikke skal være strafbart at overtræde dansk lovgivning?

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Ja, man kan jo ikke bare stå dernede og ryste på hovedet, så kan der opstå misforståelser.

Så længe vi har lovgivningen, så skal man selvfølgelig følge domspraksis, men man kan have lov til at arbejde for at få sådan en lov ophævet. Efter fremskridtspartiets mening skulle det ikke være strafbart.

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil gerne starte med at takke for tilslutningen fra de radikale, fra SF og fra VS og dermed fra et flertal her i folketinget.

Til gengæld var der ikke meget at takke for i justitsministerens indlæg eller i de indlæg, som regeringspartierne ordførere, for ikke at tale om fremskridtspartiets ordfører, kom med.

Da Danmark i 1945 blev medlem af FN, håbede vi, at FN ville udvikle sig til en international organisation, der kunne garantere de enkelte landes sikkerhed. På grund af uenigheden mellem Øst og Vest blev FNs sikkerhedsråd aldrig, hvad vi havde ønsket, men det er dog enkelte gange lykkedes at opnå enighed om beslutninger om sanktioner mod lande, hvis handlinger er en fare for freden.

I 1977 vedtog FNs sikkerhedsråd enstemmigt – enstemmigt – en resolution om våbenembargo mod Sydafrika, og den 3. januar 1978 udstedtes i Danmark en kongelig anordning om visse forholdsregler mod Sydafrika. Denne anordning indeholder et forbud mod salg og transport af våben til Sydafrika. Overtrædelse af bestemmelserne heri straffes efter § 110 c i borgerlig straffelov med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år, og efter de almindelige bestemmelser i straffeloven kan udbyttet ved en strafbar handling konfiskeres.

Der er i Danmark endnu kun faldet én dom for overtrædelse af FNs våbenembargo, nemlig den såkaldte Trigon-dom. I denne sag er der tale om 22 – 22 – ladninger af våben, ammunition og sprængstof, der ulovligt er blevet transporteret til Sydafrika, og af Trigon-dommen vil man kunne se, at en enkelt ladning f.eks. kunne bestå af 360 t trotyl eller 626 t granater og 20 t miner. Man kan bare prøve at forestille sig, hvad man kan udrette med de mængder af våben.

Og hvad skulle den sydafrikanske regering bruge rifler, maskingeværer, sprængstof og miner til? De skulle bruges mod sorte sydafrikanere, der demonstrerede mod apartheidregimet for menneskerettigheder, som vi finder er selvfølgelig, og de skulle bruges til at angribe og destabilisere de omkringliggende stater, først og fremmest Angola, Moçambique og Lesotho.

Hr. Bjørn Elmquist stillede et spørgsmål om, hvordan dette her passer med socialdemokratiets almindelige retspolitiske holdning, og jeg vil godt sige til hr. Bjørn Elmquist, at vi ønsker ikke i almindelighed at sætte strafferammerne op, men vi mener, at der her er tale om en meget alvorlig forbrydelse. 22 ladninger våben er smuglet til Sydafrika. Der er her tale om en meget alvorlig forbrydelse, også sammenlignet med andre straffelovsovertrædelser. Tyveri f.eks. kan straffes med fængsel indtil 6 år. Røveri med våben kan straffes med fængsel indtil 10 år. Vold mod sagesløs kan straffes med fængsel indtil 2 år. Hvis handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse, kan straffen stige til fængsel i 6 år. Men disse ting er jo småting mod, hvad der kan gøres med disse 22 ladninger våben.

Den skibsmægler, der havde medvirket til våbentransporterne, fik en dom på et halvt års betinget fængsel og en bøde på 100.000 kr. Den dom har i udlandet skabt tvivl om Danmarks vilje til at håndhæve beslutninger truffet af FNs sikkerhedsråd, og det er det, lovforslaget drejer sig om. Vi vil markere, at vi finder våbensmuglerier alvorligere, hr. Bjørn Elmquist, end f.eks. tyveri fra en guldmedebutik i Bredgade. Derfor har vi fremsat dette forslag om en skærpelse af strafferammen i § 110 c, således at overtrædelser af FNs våbenembargo straffes med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år.

[Hans Hækkerup]

Jeg vil også godt sige til justitsministeren, at der efter vores opfattelse ikke er nogen grund til at afvente højesterets dom. Vi mener, at der er behov for en skærpelse af den strafferamme, uanset hvad højesteret når frem til.

Så kan man spørge: hvorfor netop 6 år? Straffebestemmelsen i § 110 c går helt tilbage til Folkeforbundets tid. Jeg ved ikke, hvilke tungtvejende overvejelser der dengang lå til grund for den, jeg har ikke kunnet efterspore dem. Det, vi vil markere med lovforslaget, er, at vi ønsker en stramning, og vores udspil har så været en fordobling af strafferammen.

I overensstemmelse med almindelig retspraksis vil det endvidere være sådan, at en fordobling af strafferammen vil betyde, at domstolene i de tilfælde, hvor der kun idømmes bøde- eller hæftestraf, altså hvor der ikke foreligger skærpene omstændigheder, også fordobler bødens eller straffens størrelse.

Spørgsmålet om konfiskation blev rejst af SF og radikale. Hertil vil jeg godt svare, at vi selvfølgelig er parate til at drøfte en bestemmelse om obligatorisk konfiskation af fortjenesten i disse sager, og jeg havde faktisk også tænkt mig i dag at stille følgende spørgsmål til justitsministeren: har anklagemyndigheden taget skridt til at inddrage fortjenesten i Trigonsagen? Jeg tror, jeg i pressen har set nævnt tal på 8 mill. kr.

Så vil jeg afslutningsvis sige, at jeg er skuffet over den holdning, regeringspartierne indtager i denne sag. Til gengæld kan jeg ikke skjule, at jeg er glad for den holdning, som et flertal her i folketinget i dag har vist. Der må ikke herske tvivl om Danmarks vilje til at håndhæve respekten for beslutninger i FNs sikkerhedsråd. Vi har med vores forslag villet gøre det klart for dødens købmænd, at det ikke skal kunne betale sig at overtræde FNs våbenembargo, og jeg er glad over, at det lykkes.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Hr. Hans Hækkerup havde ikke meget at takke mig for, og det forstår jeg godt. Hvis det virkelig er rigtigt, at et flertal ønsker en opkriminalisering her i landet, er jeg ikke med. Det kan man så gennemføre, og det skal vi vende tilbage til ved de andre lejligheder, hvor vi skal drøfte niveauet her i lan-

det for fængselsstraffe, og hvornår der skal være maksimumsstraffe af den størrelse.

Jeg synes ikke, at repræsentanten for et tidligere regeringsparti kan stå op i dag og sige, at han bedømmer kriminalitet af den art som så stærk i forhold til andre forbrydelsesarter, at vi nu skal have en fordobling. Hvorfor har man så ikke fået det før? Det er jo ikke mig, der har bestemt den maksimumstraf, der er i dag. Hvis man mener, at våbeneksporten bør indebære en strafferamme på det dobbelte af det, den er i dag – altså en så voldsom forhøjelse – må det undre mig, at man ikke tidligere har søgt at gennemføre den.

Jeg vil også pege på standpunktets farlighed i forbindelse med den almindelige drøftelse, som jeg har forstået hidtil skulle være i retning af en nedkriminalisering her i landet, men nu bliver jeg altså åbenbart ændret i min opfattelse, måske endda af et flertal, men det vil jeg dog endnu et stykke tid tvivle på.

Hr. Leif Hermann var inde på det, da han sagde, at han ikke kunne forstå mine bemærkninger om den etiske vurdering. Ja men jeg sagde, at en etisk, moralsk, vurdering ikke alene kunne være afgørende, man måtte også i øvrigt se på behovet. Men lad mig bare tage det op med den etiske vurdering. Hr. Bjørn Elmquist spurgte med rette: hvordan med narkoforbrydelser, en forbrydelse af international karakter? Men vi behøver ikke at gå rundt i hele verden. Lad os bare se på de andre nordiske lande i forbindelse med vores strafmaksimum for narkoforbrydelser. Vi har 10 år som det højeste. Så vidt jeg husker, har Norge 21 år. Jeg går også ud fra, at hr. Leif Hermann er bekendt med, at man i visse sager ved narkoforbrydelser har mulighed for betydelig højere straffe i Sverige end i Danmark; det kan man se på udleveringsbæringener o. lign.

Ja men har vi en anden etisk vurdering af narkoforbrydelser, og bør vi have det, end Sverige og Norge? Hvis man anlægger den betragtning – og det er jo hr. Hans Hækkerups eneste argument – at vi nu virkelig skal vise omverdenen, at vi ikke kan lide forbrydelser af den art, og selv om man i tidligere socialdemokratiske regeringer har accepteret de tre år, skal vi endelig op på 6 år nu, hvad så med alt det andet? Så må vi andre være berettigede til at sige: vi bedømmer narkofor-

[Justitsministeren]

brydelser som noget så modbydeligt, at vi ikke kan have, at andre lande har lavere strafferamme, end vi har. Jeg havde forstået, at det var en noget anden vej, vi skulle gå i forbindelse med spørgsmålet om strafferamme o. lign. her i landet, men hvis man nu endda ved hjælp af et flertal vil belære os om noget andet, må vi selvfølgelig tage spørgsmålene op på den måde.

Der blev sagt noget om politiets efterforskning. Jeg troede egentlig, at Trignonsagen havde været drøftet så mange gange her i denne sal, at det ikke var nødvendigt at komme med udtalelser, der i hvert fald ikke er korrekte. Når man fremhæver Lyngby politi i den forbindelse, må jeg gøre opmærksom på, at det ikke var Lyngby politi alene, men at det var helt op i det højeste led inden for vor anklagemyndighed; man mente dengang, at der ikke forelå tilstrækkelige beviser for at gennemføre en sag. Jeg synes også, at hr. Leif Hermann burde være bekendt med, at efterforskningen var gået i gang i bagmandspolitiet, inden der kom en TV-udsendelse om sagen. Jeg mener også, der forelå en sigtelse på det tidspunkt.

Jeg synes også, at man, når man nævner den sag, der nu foregår i Svendborg, bør bemærke, at der i den sag forelå en anmeldelse fra en person, der i dag er sigtet for våben-smugleri eller medvirken til det i hvert fald. Denne person valgte i stedet for at gå til politiet at gå til Danmarks Radio, vel ud fra den betragtning, at han dér havde mulighed for mere personlig omtale, end han havde, hvis han var gået til politiet, og det havde han jo ganske ret i; i hvert fald øjeblikkelig ville han få mulighed for større omtale. Der er ikke nogen som helst rimelig grund til at kritisere politiets vilje til efterforskning i disse sager.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Vi bedømmer her i landet narkoforbrydelser som noget så alvorligt, at vi har en strafferamme på op til 10 års fængsel; den kan oven i købet forhøjes til 15 år. Vi bedømmer dem så alvorligt, at vi har styrket vores politimæssige indsats i de senere år både personalemæssigt og udstyrmæssigt. Så alvorligt bedømmer vi narkoforbrydelser. Men det er vores opfattelse, at våbensmugling i det om-

fang, vi har set det, må bedømmes faktisk lige så alvorligt. Derfor er der tale om en beskeden opjustering i forhold til gældende ret.

Ministeren har naturligvis ret i, at vi kunne være kommet med det forslag for længe siden. Når det ikke er sket, er det nok, fordi det har været noget af en overraskelse – måske et chok – for mange af os, at danske rederier i den grad skulle engagere sig, som man har gjort det, i våbensmuglinger. Den gamle strafferamme på 3 år stammer fra lang tid tilbage og vedrørte, så vidt jeg husker, neutralitetskrænkelser i fredstid, hvor man næppe har forestillet sig stort andet, end at der skulle en eller anden formel form for strafferamme til.

Nu har det vist sig at være et reelt problem, og så synes vi, at det for at få et rimeligt forhold til andre straffebestemmelser, som hr. Lenger fremhævede, er nødvendigt at gøre det, vi har foreslået. Det er jo ikke sådan, at vi nu og i al tid fremover kan arbejde for nedkriminalisering og lavere brug af frihedsstraffe uden sideløbende at se på, om der er et rimeligt forhold mellem de straffebestemmelser, vi har. Og det er det vi mener der ikke er i øjeblikket, og det er det, vi ønsker at reparere på.

Det er også et svar til hr. Bjørn Elmquists spørgsmål specielt til mig om, hvorvidt vores hensyn til internationalt renommé ikke også skal varetages i narkoforbrydelser. Naturligvis – og jeg har allerede sagt, at det er det i høj grad blevet, men det har det nok ikke været i tilstrækkeligt omfang tidligere, når det drejer sig om disse våbensmuglerier. Det er simpelt hen baggrunden for det forslag, vi kommer med.

Lad mig sige til justitsministeren, at det jo er sket tidligere; for ganske få år siden ønskede vi at justere rammerne i forhold til hinanden med nedkriminalisering af berigelsesforbrydelser, og vi har været sammen med andre partier i folketinget om at anbefale en hårdere praksis over for visse voldsforbrydelser, som højesteret har benyttet sig af, fordi vi må vurdere liv og legeme som noget, der i højere grad trænger til beskyttelse end økonomiske hensyn. Det er baggrunden for det, så der er ikke noget nyt i denne holdning fra vores side.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Lad mig først sige et par ord om efterforskningen. Det var der et par ordførere der var inde på, og jeg havde indtryk af, at der var nogle, der var ganske imponeret af, at det var lykkedes – men måske også lidt skuffede over, at det ikke var politiet – det danske fjernsyn at få afsløret, hvad Svendborg-rederen havde foretaget sig. Dertil vil jeg sige: ja men den form for efterforskning var da meget let; den var mulig, fordi der var en, der valgte at snakke, som justitsministeren sagde det, til fjernsynsfolkene i stedet for at gå til politiet. Der var da vist ikke meget research og selvstændig efterforskning i den sag.

Men det, der kalder mig på talerstolen, er nu først og fremmest hr. Hans Hækkerups ordførertale. Jeg havde i starten svært ved at tro, at det havde at gøre med borgerlig straffelov. Jeg troede faktisk, det var en udenrigspolitisk debat, man dér tog hul på, eller rettere en diskussion om Danmarks indsats i FN. Hvis det virkelig er det, der først og fremmest ligger på sinde, må jeg spørge: hvor er så grænserne? Jeg har indtryk af, at hr. Hans Hækkerup er indstillet på at lade nok så mange hensyn, som man ellers tager fra socialdemokratiets side, vige: jo strengere vi giver udtryk for at vi straffer dette, desto bedre. Der er vel grænser. Vi skal vel ikke til at genindføre dødsstraffen? Jeg vil bede hr. Hans Hækkerup forklare, hvordan han mener effekten er af længerevarende fængselsophold. Det er vi tit blevet belært om fra denne talerstol – også af hans parti. Jeg vil gerne høre ham forklare, om det har en særlig effekt på våbenhandlerne.

Jeg vil også gerne høre hr. Ole Espersen forklare, om strafferammernes højde skal afhænge af, om der begås mange eller få forbrydelser, for jeg forstod på det, hr. Ole Espersen sagde for et øjeblik siden, at det omfang, man nu har set danske redere har engageret sig i våbenhandel på, har overrasket, og at det må føre til denne stramning. Jeg synes, det har noget at gøre med bedømmelsen af specialprævention og generalprævention. Er det hele den diskussion, socialdemokratiet nu ønsker at angribe fra et andet synspunkt, end man hidtil har gjort?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Justitsministeren siger: hvis et flertal her i folketinget ønsker opkriminalisering. Det kan der vist dårlig være tale om. Der er ikke nogen, der har drøftet en generel opkriminalisering som led i behandlingen af det forslag, vi har på bordet i øjeblikket, så jeg kan ikke rigtig forstå, hvordan justitsministeren kan komme på den tanke, at et flertal herinde generelt set skulle ønske en opkriminalisering. Hvis der skulle være et flertal, kan justitsministeren i det mindste ikke regne socialistisk folkeparti med i det flertal.

Dernæst vil jeg sige til justitsministeren, at jeg er glad for, at ministeren erkender, at der dog ligger etiske og moralske overvejelser til grund for vores udformning af straffebestemmelserne. Det er jo i sidste ende et moralsk spørgsmål, hvordan man vil vurdere grovheden af en forbrydelse, og det dikterer naturligvis også reaktionen.

(Kort bemærkning).

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Justitsministeren var i tvivl om, hvorvidt der var behov for en ændring i denne sag. I den forbindelse vil jeg sige, at jeg kender så meget til politiets arbejdsvilkår, at jeg er klar over, at de undertiden er nødt til at prioritere. Det, vi i det radikale venstre har ment bl.a. i denne sag, er, at både politi og anklagemyndighed har et behov for et signal om, hvad folketinget forventer af det i dets arbejde med den slags sager.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Justitsministeren omtalte den person i Svendborg-sagen, der havde valgt at gå til pressen, og sagde, at det skyldtes, at vedkommende dér kunne få større personlig omtale. Den pågældende har imidlertid selv som begrundelse for, at han valgte at tale med pressen i stedet for politiet, henvist til Trigon-sagen; han var bange for, at man ikke ville gøre noget ved det, hvis han henvendte sig til politiet.

I øvrigt vil jeg ikke stå model til at høre på spydige bemærkninger om opkriminalisering på dette område. Det forslag, som VS har fremsat for et par uger siden vedrørende strafferammer, opererer med tre grupper af

[Lenger]

forbrydelser, og i den gruppe, der omhandler de alvorligste forbrydelser, har vi også tilføjet netop våbensmuglerier og miljøforbrydelser ud over de forbrydelser, der i dag henregnes til gruppen af de alvorligste forbrydelser.

Så kan vi diskutere generelle straffenedsættelser, som jeg var inde på i mit første indlæg, o.k., men når vi har en gruppe af alvorlige forbrydelser, må våbensmuglerier efter vores opfattelse høre med, uanset om der er høje eller lave strafferammer for hele gruppen af alvorlige forbrydelser.

Hr. Bjørn Elmquist rejste spørgsmålet om effekten af et længerevarende fængselsophold. Dertil vil jeg gerne sige, at der næppe er nogen om helst positiv effekt, uanset hvilken forbrydelse vi overhovedet taler om. Dette forslag fra socialdemokratiet handler for os at se udelukkende om spørgsmålet om harmonisering af de enkelte lovovertrædelser indbyrdes og ikke om andet. Der er ingen, der skal forestille sig, og vi vil heller ikke stå her og foregøgle, at det har hverken special- eller generalpræventiv effekt at straffe med længerevarende fængselsophold hverken i denne sag eller i nogen som helst anden sag.

Det, der derimod kunne have en effekt, og som vi gerne vil tilslutte os, er det, som SF og de radikale rejste i ordførerrunden, nemlig at vi ud over at se på dette forslag også ser på reglerne om konfiskation af fortjenester.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg tror, vi kort kan sammenfatte vores holdning således, at alle partier er enige om, at man i et vist omfang er nødt til at bruge fængselsstraffe, at bruge frihedsstraffe, og så drejer det sig om for folketinget at dosere brugen rigtigt. Det er det, vi prøver at medvirke til at man gør i højere grad, end man hidtil har gjort.

Hr. Bjørn Elmquist spurgte, om omfanget skulle være afgørende for strafferammen. Svaret er ja. Hvis vi konstaterer, at en overtrædelse, som vi havde vurderet til måske slet ikke at være aktuel for Danmark, nu viser sig i høj grad at være aktuel, at have et kæmpeomfang, som ingen kunne drømme om, er det meget naturligt, at man vurderer, om den strafferamme, man har, er rimelig eller ej.

For nogle år siden konstaterede vi, at antallet af narkoforbrydelser øgedes, forbruget øgedes, indsmuglingen øgedes, grovheden øgedes, og da forhøjede vi strafferammen fra 6 til 10 år af præcis den grund, jeg lige har nævnt. Det er ikke noget usædvanligt, at vi gør det.

Jeg er enig med hr. Bjørn Elmquist i, at der næppe er nogen, der bliver bedre af at sidde i fængsel, og derfor må man dosere disse straffe med forsigtighed og omtanke. Det var også det, vi forsøgte, da vi nedsatte strafferammerne for almindelige berigelsesforbrydelser for tre år siden. Det interessante er, at medens hr. Bjørn Elmquist altså nu siger, at der ikke er nogen, der bliver bedre af at sidde i fængsel, mødte vi dengang en enorm modstand fra de borgerlige partiers side, også fra hr. Bjørn Elmquists partis side, en modstand, der manifesterede sig i trusler om at begære udsættelse af beslutningen her i salen. Dengang ønskede man ikke på noget område, selv inden for banale lovovertrædelser, at medvirke til nedkriminalisering. Det, vi mangler fra vores partis side i dag, er en sammenligning af forbrydelsernes grovhed og en rimelig dosering af straffene. Det er det, vi forsøger at opnå med dette forslag.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Hr. Bjørn Elmquist spurgte mig, om jeg troede på effekten af længerevarende fængselsstraffe, og dertil kan jeg svare, at jeg i dette tilfælde, hvor det drejer sig om ulovlige våbentransporter, tror helt klart på, at det vil have en effekt.

Jeg kunne også vende spørgsmålet om og spørge hr. Bjørn Elmquist, om hr. Bjørn Elmquist virkelig tror, at det virker forebyggende, at man tjener 5-8 mill. kr. på at transportere våben ulovligt til Sydafrika og derefter kan rejse ned til Sydafrika og nyde sine millioner, eller at man kan tjene et stort antal millioner kroner og så i Danmark blive idømt et halvt års betinget fængsel og en bøde på 100.000 kr. Tror hr. Bjørn Elmquist virkelig, at det virker forebyggende?

Jeg tror ikke, at fængselsstraf alene gør det – bestemt ikke. Jeg mener absolut, som den radikale ordfører så rigtigt sagde, at konfiskation også er helt centralt i dette tilfælde. Det var jo netop det, der ledte mig til at stil-

[Hans Hækkerup]

le justitsministeren et spørgsmål i mit første indlæg, som ikke blev besvaret heroppefra. Jeg vil derfor benytte lejligheden til at stille spørgsmålet én gang til i lidt skærpet form: mener justitsministeren, at det er i orden, at anklagemyndigheden ikke har taget skridt til at konfiskere fortjenesten i Trignonsagen?

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

For at tage det sidste først, hr. Hans Hækkerup. Jeg mener, at der bør ske en konfiskation, og jeg synes, der havde været mere sammenhæng i socialdemokratiets forslag, hvis man selv havde taget højde for den situation. I stedet for alene at tale om en fordobling af strafferammen, det vil sige af fængselsstraffen, skulle man i det mindste have medtaget det økonomiske aspekt. Det ville have gjort dette forslag langt mere interessant og konstruktivt, set med mit partis øjne i hvert fald, men det har man helt undladt; man har alene kørt på fængselselementet, og det synes jeg er trukket ud af en korrekt sammenhæng.

Jeg foretrækker langt mere den måde, hr. Ole Espersen har præsenteret tingene på ved at sige, at folketinget skal dosere. Selvfølgelig skal vi dosere, men hr. Ole Espersens betragtning om, at et stigende omfang af forbrydelser af en bestemt kategori skal føre til en stramning, måske en højere strafferamme, kan vist ikke holde generelt. Ville hr. Ole Espersen være parat til i år, hvor der var meget stor stigning i antallet af berigelsesforbrydelser, tyverier, at øge strafferammen for tyverier? Det tror jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil bare spørge hr. Bjørn Elmquist, om jeg må forstå de bemærkninger, der faldt heroppe, således, at venstre er parat til at drøfte spørgsmålet om obligatorisk konfiskation af fortjenesten i disse tilfælde.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Ja!

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Til hr. Hans Hækkerup skal jeg blot sige vedrørende det nu igen stillede spørgsmål, at jeg mener, anklagemyndigheden har gjort, hvad der var muligt for at opnå en konfiskation. Så vidt jeg husker, er det nødvendigt, at der bliver tale om særlige sagsanlæg i den forbindelse, og jeg mener ikke, at anklagemyndigheden har været tilbageholdende, men det kan vi jo vende tilbage til, hvis det er den konkrete sag, vi skal drøfte. Jeg forstod for så vidt, det var et lovforslag, vi skulle drøfte her i dag.

Men det har jo også været fremhævet som noget afgørende – og jeg synes, det er med rette, at man fremhæver det – på hvilken måde efterforskningen finder sted. Fru Dagmar Mørk Jensen sagde, at det, det radikale venstre gerne ville give med denne debat, var et signal til politi og anklagemyndighed om at prioritere disse sager højt. Det er vel hermed givet, og på dette punkt er vi ganske enige.

Jeg vil tilføje, at den behandling, sagen i Svendborg har fået under en vældig dygtig ledelse af Svendborgs politimester, synes jeg gør det unødvendigt at give noget signal. Der har her fundet en særdeles ihærdig efterforskning sted, hvor man forfølger sagen – der er jo også tale om personer, der bor i et andet land – og hvor der er foretaget fængsling. Jeg synes, det til fulde viser, hvor højt man prioriterer disse sager. Men det kan da være rigtigt fra folketingets side, som fru Dagmar Mørk Jensen ønskede, at formulere det, at give et signal, og det er altså hermed givet: vi forventer, at sager af den karakter behandles så effektivt som overhovedet muligt.

Så må jeg sige til hr. Ole Espersen, at man selvfølgelig har lov til at have det standpunkt, at man anser kriminalitet af en bestemt art for at være så uheldig, at man vil have en meget høj strafferamme. Hvis man mener, at våbensmugling er så skrækkelig en forbrydelse, at der skal livsstraf til, kan enhver person, ethvert medlem, ethvert parti have det standpunkt, og jeg forstår altså, at hr. Ole Espersen mener, man skal behandle det på linje med narkotikasager. Det er et helt berettiget standpunkt for et medlem og et parti at have, men her taler vi om forhold af international karakter, sådan er oplægget og i allerhøjeste grad også hr. Hans Hækkerups udtalelser, og så må man vel også se på, hvordan behandlingen er i andre lande sam-

[Justitsministeren]

menlignet med vort. Det er bestemt ikke mit indtryk, at man med hensyn til maksimumstraf eller med hensyn til de domme, der bliver afsagt andre steder, ligger over Danmark med hensyn til våbensmuglingssager. Men når det drejer sig om narkotikasager, er der en række lande, der ligger over, og jeg har specielt nævnt de nordiske lande. Man kan ønske en højere maksimumstraf for våbensmuglinger, og det betyder ikke, at man vil have en generel opkriminalisering, men så er det da også berettiget, at vi andre ser på, om den forhøjelse af strafferammen, som hr. Ole Espersen har ret i at vi fik for nogle år siden, for noget, vi betragter som særlig modbydeligt, nemlig narkohandel, er tilstrækkelig, eller om vi, til trods for at linjen i øvrigt skulle være nedkriminalisering, nu skal begynde at overveje at sætte strafferammen op for narkoforbrydelser. Det er vi parat til at drøfte.

Der er også en anden lovbestemmelse af international karakter, som vi meget gerne vil have en yderligere drøftelse af i retsudvalget, og det er spørgsmålet om børneporno. Jeg synes, at udnyttelsen af børn er noget af det mest modbydelige, der findes. Da sagerne kom frem i USA, havde vi en drøftelse i retsudvalget om, hvorvidt man kunne gennemføre en beskeden ændring af loven, således at der blev en mulighed for frihedsstraf, hvis der skete en distribution. Jeg har bedt om en tilbagemelding med henblik på en sådan ændring af lovgivningen. Den er ikke kommet endnu, og jeg vil heller ikke bede om, at den kommer i dag, men når vi nu med henblik på, at vurderingen også er international, drøfter dette i forbindelse med våbensmugling, og når man tænker på skadevirkningen af sagerne om børneporno, håber jeg, at vi kan finde en forståelse for, at vi også på dette punkt får foretaget den meget beskedne ændring, der her er tale om. Der er jo ikke som her tale om, at vi vil gå op til en fordobling af en i forvejen ret stor fængselsstraf; der er tale om, at man netop med henblik på at kunne få større bøder og kunne få konfiskation også giver mulighed for frihedsstraf. Min opfattelse er altså, at nedkriminalisering er noget, vi generelt skal fortsætte med, men at der er visse ting, vi kan drøfte, navnlig fordi det kan have en vis interesse i spørgsmålet om vor internationale anseelse.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Det forekommer mig, at vi nærmer os en forligsmulighed i denne sag. Jeg er nemlig ganske enig med justitsministeren i, at der også kan være andre områder, også områder med internationalt tilsnit, som det kan være rimeligt at vi drøfter.

Hvis det viser sig – det har ikke vist sig endnu – at fabrikation af børneporno foregår her i landet i et omfang, som vi ikke havde forestillet os, hvis det viser sig, at der afskibes, jeg vil ikke forlange 22 skibsladninger, men bare 1 skibsladning dansk produceret børneporno til USA eller andre steder, misbrug af danske børn for at tjene penge, så er jeg meget villig – og det har jeg også sagt offentligt for et par måneder siden – til at se på den strafferamme. Men lad os nu se, hvad politiets undersøgelser resulterer i. Resultater de i afsløring af en produktion af et væsentligt omfang her i landet, vil jeg meget gerne drøfte spørgsmålet med ministeren.

Når det imidlertid drejer sig om våben, har det i kraft af politiets undersøgelser ulykkeligtvis vist sig, at omfanget af lovovertrædelserne er ganske voldsomt. Der er vi i den situation, at vi efter vores mening har brug for en skærpet holdning, og det er årsagen til vores forslag i dag.

Men jeg drøfter meget gerne ud fra det princip, som ministeren rigtigt nævnte, at vores almindelige politik skal være, at vi ikke bruger frihedsstraffe så meget, som vi har gjort hidtil, men at der kan være enkelte områder, hvor det kan være nødvendigt at skærpe holdningen.

Når det drejer sig om narko, har vi jo skærpet strafferammen fra 6 til 10 år. Det er en meget høj straf. Så dér føler vi ikke at vi står tilbage, når det drejer sig om at opfylde vores internationale forpligtelser eller forpligtelsen over for vores egen samvittighed, for jeg synes ærlig talt, som vores ordfører nævnte, at når det kan koste det samme som eller faktisk mere at begå et vellykket indbrud i en juvelérbutik i Bredgade end at sende skibsladning efter skibsladning af våben til brug for et brutalt regime mod en undertrykt befolkning, så mener vi, der er behov for en justering.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

[Justitsministeren]

Der er vel ikke mange, der regnede med, at spørgsmålet om en sag om våbensmugling skulle ende i en drøftelse af børnepono, men jeg har jo selv lagt op til det, og jeg vil da gerne sige tak til hr. Ole Espersen for det tilsagn, der er givet om en nærmere forhandling i dette spørgsmål.

Vedrørende narkokriminaliteten er det, der generer mig, at der er en forskel i straffemulighederne her i landet og i andre nordiske lande. Jeg nævnte den høje maksimumstraf, man har i Norge. Den vil jeg ikke foreslå man går op til. Men det kan måske give anledning til at overveje vores maksimumstraf for narkotikaforbrydelser.

Men når vi står over for forskellige sager, som man kunne gennemføre her i landet, af en betydelig hashhandel f.eks., og der kommer udleveringsbegæring fra Sverige, sager, hvor den tiltalte måske har tilstået det hele og hans forsvarer siger: nej, vi vil endelig have den pågældende dømt ved en dansk domstol, så er det jo, fordi man ved, at straffen kan blive betydelig større i Sverige, end den kan her i landet, når det drejer sig om hash og lignende narkotika. Derfor håber jeg også, at vi kan se på disse ting, hvis vi skal til at tage noget ud, som vi trods en generel opfattelse af, at vi skal nedkriminalisere, alligevel må tage op til nærmere vurdering med hensyn til en opkriminalisering.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Man kan ikke nægte, at justitsministeren er dygtig. For det første lykkedes det ham at få hr. Ole Espersen til at lyde, som om han var blevet justitsminister igen, men lad det nu ligge. Det, der egentlig er påfaldende, er, at justitsministeren i sit første indlæg siger, at han synes, våbensmugleri er noget meget alvorligt og utiltalende – og det er jeg ganske enig med justitsministeren i – men i sit andet indlæg lægger en helt anden tone for dagen og egentlig foregiver en vis modstand mod forslaget fra socialdemokratiet og gør det, fordi det jo ser ud til at blive vedtaget alligevel, således at han ved at foregive at bøje sig kan få nogle andre ting med, som han nu har gået og tænkt på, deriblandt tilsyneladende strafferammerne for narkokriminalitet, som jo er blevet hævet én gang, og som noget nyt, han drager ind i debatten, spørgsmå-

let om børneporno. Jeg synes, det er meget smart af justitsministeren at gøre det på den måde, men jeg synes ikke, det er særlig smart, at hr. Ole Espersen falder for justitsministerens trick og næsten lyder, som om han selv var blevet justitsminister igen.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Som justitsministeren selv var inde på det, er det måske lidt overraskende, at denne debat er ved at munde ud i en diskussion om, hvorvidt børneporno og eksport af den slags ting til f.eks. De Forenede Stater skal have en højere strafferamme, når udgangspunktet har været en sag eller flere sager om våbensmugling.

Man skal ikke regne med socialistisk folkeparti i denne lidt ejendommelige og vel i grunden for offentligheden noget uforståelige sjakren i et så alvorligt spørgsmål, som når det drejer sig om straffe for overtrædelse af Danmarks bindende internationale forpligtelser.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Debatten har udviklet sig. I starten sagde jeg, at vi var meget imod det, der fandt sted, og at vi gerne ville drøfte det i udvalget for at se, om strafferammen var rigtig. Nu er det så blevet til en stor drøftelse om strafferammer i al almindelighed, og kristeligt folkeparti har gang på gang sagt, at der måske ikke er den rigtige sammenhæng f.eks. imellem voldsforbrydelser og grov kriminalitet og berigelsesforbrydelser. Vi har også for lang tid siden rejst debatten f.eks. om børnepornografien, hvor vi mente, at der skulle frihedsstraf ind, men det var der absolut ikke stemning for. Senere har det udviklet sig derhen, at man begynder at drøfte, om vores forslag alligevel ikke var rigtigt. Vi synes, det er godt, at justitsministeren trækker disse ting frem, for at vi kan få en balance i tingene. Vi ser også gerne forøgede strafferammer for den grove narkotikakriminalitet. Det skal ikke være sådan, at det er en fordel at få sin sag behandlet herhjemme. Men som jeg sagde i starten, må vi have en drøftelse af det hele i udvalget.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Det er en lille smule svært at se sammenhængen i kristeligt folkepartis holdning. For smugleri af narko kan man i øjeblikket straffes med op til 15 års fængsel. Det vil man gerne drøfte en forhøjelse af. Våbensmugleri er kan man straffes med op til 3 års fængsel for; det vil kristeligt folkeparti ikke drøfte. Hvad er forskellen på, at man på danske skibe sender våben, der bruges mod den sorte befolkning i Sydafrika, hvor man skyder børn ned med rifler, der er transporteret af danske skibsredere, og på, at man sælger hash? Kan kristeligt folkeparti forklare den holdning, at 3 år er rigeligt, når det drejer sig om våben, men at der skal skærpselser til, dvs. en forhøjelse af en i forvejen meget høj straf, når det drejer sig om de andre ting?

Til justitsministeren vil jeg i anledning af hr. Lengers bemærkninger sige, at jeg ikke føler, jeg er faldet for noget trick. Jeg har selv for adskillige måneder siden sagt, at hvis der virkelig foregår en storstilet produktion af børneporno i Danmark under misbrug af børn, således som det jo er nødvendigt, når man skal producere børneporno, er frihedsstraf bestemt noget rimeligt at drøfte, og det vil jeg meget gerne være med til. Jeg ser en sammenhæng i de to ting, fordi det drejer sig om problemer, som udlandet af naturlige grunde er interesseret i at bekæmpe på det internationale plan.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Kun den korte bemærkning, at jeg synes, det, hr. Leif Hermann sagde for et øjeblik siden heroppefra, var meget betegnende. Det, som vi andre har talt om, doseringer, sammenhængen i fastlæggelsen af strafferammer og anvendelsen af fængselsstraffe, kalder hr. Leif Hermann for sjakren.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er parat til at drøfte strafferammer, også at de skal være højere for våbensmugling. Især nu er der en sag, hvor der snart måske vil falde en dom ved højesteret, og det kan måske give os et fingerpeg om, at strafferammen måske er så lav,

at det bliver nødvendigt at forøge den. Vi er åbne i udvalget over for en diskussion og en debat, det er helt klart. Jeg synes ikke, jeg kan sige det mere klart, at vi simpelt hen finder det utilstedeligt, at det finder sted, men vi har også gang på gang understreget, at fængsel alene ikke gør det, man skal rammes – og det gælder også ved børnepornografien – meget hårdt på pengepungen. Det tror jeg er lige så væsentligt for at hindre både narkotika, våbensmugling og det hele, og det vil vi gerne være med til.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg ved ikke, hvad hr. Bjørn Elmquist anser for almindelige, fornuftige præmisser at tage en diskussion på, men vi står her i en situation, hvor det – og nu har vi konkretiseret det til våbensmugling – drejer sig om to tilfælde, som vi er helt velkendte med. Der er ingen tvivl om, hvad der er foregået. Og så sammenholdes dette med spørgsmålet om produktion af børnepornografi her i landet, om hvilket vi faktisk ikke ved noget særligt, før politiets efterforskning er slut. Det er det, jeg kritiserer, og så kritiserer jeg samtidig det forhold, at man stiller sig an og siger: måske kunne vi nok, hvis I vil gå med til sådan og sådan. Det forekommer mig at være utilstedeligt, når man behandler et lovforslag af den karakter som det, vi har liggende.

I øvrigt vil jeg give fru Inger Stilling Pedersen ret i, at det er på økonomien, man skal ramme folk, også når det gælder børnepornografien.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Når sagen skal afgøres i højesteret, bliver den straf, der allerhøjest kan idømmes, jo altså 3 års fængsel, og det ville den være, også selv om det havde drejet sig om dobbelt så mange laster våben til Sydafrika. Så er det, jeg spørger fru Inger Stilling Pedersen: er 3 års fængsel, når det drejer sig om den slags, under alle omstændigheder tilstrækkeligt for kristeligt folkeparti, hvorimod 12 års fængsel, som, så vidt jeg ved, danske narkotikaforbydelser idømmes efter dansk straffelovgivning, ikke er nok?

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Den skal blive meget kort. Hvis straffesammen skulle være højere, kunne den forhenværende justitsminister jo have sørget for, at den blev det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 162:

Forslag til lov om benzinforhandlerkontrakter.

Af Ole Espersen (S) m.fl.

(Fremsat 31/1 85).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det foreliggende lovforslag indeholder en meget detaljeret regulering af aftaleforholdene inden for et helt specielt erhvervsområde, og det er, så vidt jeg kan se, udtryk for forslagsstillernes ønske om at understøtte den fri konkurrence, den fri erhvervsudøvelse. Et sådant grundprincip er regeringen naturligvis meget positivt indstillet over for, og vi ser det på mange områder gerne fremmet.

Det er også rigtigt, som der peges på af forslagsstillerne, at der på grund af den stærke koncentration blandt leverandørvirksomhederne er særlige muligheder for, at disse på uheldig måde kan styre detailomsætningen af benzin og andre olieprodukter.

Som det også fremgår af lovforslagets bemærkninger og bilag, har monopolmyndighederne derfor indgående beskæftiget sig med

de konkurrenceretlige spørgsmål i sagen. Jeg er imidlertid ikke sikker på, at den fremgangsmåde, forslagsstillerne har valgt, er den rigtige måde til løsning af problemerne. Jeg finder det betænkeligt at indføre så detaljerede særregler på et enkelt område. Der findes jo andre områder, hvor leverandørerne gennem en dominerende indflydelse kan have store muligheder for at styre detailomsætningen. Problemer af denne karakter bør efter min opfattelse løses ud fra fælles grundprincipper til sikring af den frie erhvervsudøvelse.

Det er netop denne afvejning af forholdet mellem aftalefrihed og ønsket om at sikre en fri konkurrence, der ligger til grund for den monopollovgivning, vi har i dag. Af debatten i efteråret 1984 om et lovforslag om ændring af monopolloven har jeg også forstået, at forslagsstillerne parti ikke har afvist, at der kunne være behov for, at der gennem et udvalgsarbejde blev foretaget en gennemgribende modernisering af monopollovgivningen.

Folketinget vedtog en dagsorden fra det radikale venstre om nedsættelse af et sagkyndigt uafhængigt udvalg, som skal fremkomme med forslag om modernisering af monopolkontrollen inden udgangen af 1985. Udvalget har regeringen nedsat, det skete den 11. december sidste år. Formand blev professor Poul Nyboe Andersen, og øvrige medlemmer er professor Bent Christensen og professor Anders Ølgaard.

Regeringen finder på baggrund heraf, at det vil være uheldigt på nuværende tidspunkt at foretage en så gennemgribende regulering ved lov på dette specielle område, som netop allerbedst reguleres gennem monopollovgivningen. Derfor synes jeg, vi bør afvente det højt kvalificerede udvalgs betænkning, og den skal jo foreligge inden udgangen af dette år.

Vedrørende de processuelle problemer kan jeg oplyse, at jeg netop på grund af de tilsyneladende urimelige situationer, der er opstået i forbindelse med selskabernes anvendelse af fagedforbud over for benzinforhandlerne, har bedt retsplejerådet om i lyset heraf at overveje disse spørgsmål.

Jeg har i øvrigt mærket mig, at forslagsstillerne har fundet det nødvendigt, at der gribes ind i eksisterende kontraktforhold. Det er ikke ukendt for forslagsstillerne og for folkettingen i øvrigt, at det er noget, regeringen